

TUINEN VAN
WEST



Rapportage Collectieve Composthoop

- Ondernemersvereniging Tuinen van West & MijNSTadstuin

Betreft: Rapportage Collectieve Composthoop

T.a.v: Gemeente Amsterdam

Contactpersoon: Froukje Anne Karsten

Namens de Ondernemersvereniging Tuinen van West (hierna OV) en MijnStadstuin (hierna MST) deze rapportage rondom de collectieve bodemverbetering cq composthoop (hierna compostproject).

De afgelopen drie jaar zijn er grote stappen gemaakt om samen te werken aan het collectief verbeteren van de bodemkwaliteit middels het opwaarderen van 'afvalstromen' tot hoogwaardige compost. In deze rapportage blikken wij graag terug en vooruit. Voor een uitgebreidere achtergrond inzake dit project verwijzen wij ook graag naar de 'Factsheet collectief composteren op MijnStadstuin'.

Doelen

Het 1ste toegevoegde doel zoals geformuleerd in de reactie van subsidieverstrekker is: 'De aanvrager spant zich in dat de bedrijven die grondstoffen leveren voor de composthoop hiervoor een vergoeding betalen.' Dit doel is bijzonder goed geslaagd voor 85% van de aanlevering wordt betaald.

Het 2de toegevoegde doel zoals geformuleerd in de reactie van subsidieverstrekker is: 'Ook spant de aanvrager zich in dat de opbrengsten hoger uitvallen dan nu is begroot.' Dit doel is helaas niet behaald met als grootste knelpunt de distributie [zie hieronder knelpunten] echter wordt er al actief nagedacht naar een oplossing voor dit knelpunt.

Initiële begroting en afspraken compostproject

In de zomer van 2018 is er een begroting afgesproken voor drie jaar. In eerste instantie zou het compostproject uitgevoerd gaan worden op MST en niet door MST. Net voordat het project groen licht kreeg is bij monde van Menso de Maar besloten dat een voorwaarde voor doorgang was dat MST het project zou gaan dragen. We hadden grote twijfels gezien de aanwezige capaciteit bij MST en ook de kennis over het project - we hebben in het plan vrijwel volledig moeten varen op de inschattingen volgende de plannen van Cilian Terwindt (projectleider Circulaire ProefTuin van West) en Roeland Farjon (Farjon Groen Advies & Compost Keurmeester), die als experts verbonden waren. We besloten dit zo te doen omdat we de bedoelingen achter het project zo bij ons vonden passen en ook het zonde zouden vinden als het geen doorgang kon vinden.

Knelpunten

Het grootste knelpunt is de distributie. Veel van de huidige potentiële afnemers vragen om één of twee kuub (m³) compost. Dit is een mooie en gebruikelijke hoeveelheid voor het aanleggen van een tuin van particulieren. Het is echter een flinke hoeveelheid om met de schep te

verplaatsen. Echter het is weer relatief weinig om een kraan voor te laten komen waarbij de aanrij-kosten hoog zijn.

Doordat de distributie nog wat aan de wensen over laat is de omloopsnelheid lager dan optimaal. Als wij geen nieuwe leveringen aan kunnen in verband met compost die wel af is maar niet verkocht dan worden er kansen gemist qua bereik en omzet. Omdat wij zelf geen groot materieel tot onze beschikking hebben zijn wij daarnaast afhankelijk van het schema van lokale grondbewerker Ferry van der Laan die bijzonder goed werkt maar helaas een slechte beschikbaarheid heeft. Dit resulteert erin dat wij lastig duidelijke afspraken kunnen maken met potentiële klanten.

Het is hierom verstandig om focus aan te brengen in de distributie. Gelet op bovenstaande uitgangspunten zien wij grofweg twee mogelijkheden voor het versoepelen van de distributie.

1. Het aanbieden per handelbare zak [+/- 15 kg]

Dit heeft als voordeel dat het makkelijk in de achterbak van een auto vervoerd kan worden en dat het inscheppen in één keer kan gebeuren. Desalniettemin brengt dit veel tijd en dus kosten met zich mee qua arbeid. Voordeel hiervan is dat er een relatief fors hogere prijs per m3 kan worden gerekend. Zakken kunnen bijvoorbeeld worden aangeboden bij de Tuinen van West (die overigens zelf ook zelfgemaakte compost aanbieden) of bijvoorbeeld bij Kwekerij Wiering (die biologische planten verkoopt op winkels, markten en bij MijnStadstuin).

2. Het aanbieden van grote hoeveelheden kuub per keer [+/- 8 a 10 kuub]

Dit heeft als voordeel dat de arbeidskosten relatief laag zijn en dat de omloopsnelheid hopelijk hoog is. Nadeel is dat wij slechts kunnen concurreren op lokaliteit en circulariteit met andere aanbieders van compost die over het algemeen snel kunnen leveren en goedkoper zijn.

Ten tweede stond in de begroting een bedrag van grofweg €4.000 voor het aanleggen van de infrastructuur voor het project. Het daadwerkelijke bedrag dat dat heeft gekost was €21.000 ex BTW. De reden hiertoe was dat in het plan van Cilian en Roeland uit werd gegaan van een korrel beter bekend als 'grint' ondervloer. In verband met praktisch gebruik (kleine stenen zijn niet wenselijk in het eindproduct) en regelgeving kwam er veel meer kijken bij een ondervloer voor een composthoop. Daarom moest er een hele infrastructuur aangelegd worden waarmee de composthoop de omgeving niet zou kunnen vervuilen, het vocht van de composthoop moest dus opgevangen. De consequentie hiervan was dat de grond afgraven moest worden, met en plastic tussenlaag, daar drainage in die naar een put loopt, daar weer zand op bovenop meerdere stelconplaten.

Het project begon dus gelijk met een aanzienlijke financiële achterstand. Desondanks hebben de partners gezegd: 'schouders eronder en we gaan door'. Tegelijkertijd is dit wel duidelijk als probleem aangekaart in meerdere gesprekken gedurende de duractiev van het project. Minder geld betekent logischerwijs minder middelen en arbeid om de gestelde doelen te behalen.

Daarnaast heeft dit het project ook enorm vertraagd, pas in het voorjaar van 2019, kon er begonnen worden met het inzamelen van groen-'afval'.

Een ander groot knelpunt is de vergunningverlening geweest. Omdat wij er tijdens het proces achter kwamen dat er toch wel een afvalnummer en relevante vergunning nodig is daarvoor verwijzen wij naar de brief die is ontvangen op 7 februari 2020 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied hierin schrijven zij: 'De reden hiervoor is dat de activiteit (composteren) vallend onder categorie 28.1 onder b van bijlage C van het Besluit omgevingsrecht (Bor) niet is uitgezonderd in categorie 28.10 sub 28 onder b van bijlage C van het Bor. Het composteren zoals gemeld is derhalve vergunningplichtig.' Voor de volledigheid zullen wij deze brief ook bijvoegen. Dit is anders dan in de eerste instantie verwacht. En heeft op die manier ook voor veel extra kosten, tijd en vertraging gezorgd. Op dit moment zijn wij in gesprek om de vergunning alsnog aan te vragen omdat wij veel vertrouwen hebben in dit project van collectieve bodemverbetering.

Dat was zeer verschillend dan bij aanvang, na vooronderzoek, werd verondersteld. De consensus was destijds dat er nog slechts een handtekening gezet zou moeten worden. Dit was toentertijd omdat gedacht werd dat een ontheffing zou volstaan en mogelijk was omdat er onder de grens van 600m³ gebleven werd. Hierin zijn Cilian Terwindt en Roeland Farjon daarin ter goeder trouwe op een mondelinge toezegging van iemand bij de omgevingsdienst afgegaan. Tegelijk was er toen puntje bij paaltje kwam geen poot om op te staan en na een lang proces werd alsnog gemeld dat er een vergunning aangevraagd moest worden. Inmiddels ligt er een offerte voor het aanvragen van een vergunning van een bureau die hier wel toe in staat is en heeft de OV een toezegging gedaan om de kosten daarvan te voldoen. Daarnaast is ons, via het evenement van de Duurzame Jonge 100 dat werd georganiseerd in samenwerking met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, ter ore gekomen dat er een loket¹ is waar circulaire initiatieven worden geholpen met uitdagingen zoals deze.

Al die tijd is er wel getracht uitvoering te geven aan het project, maar met grote voorzichtigheid. Er is een voorbeeld van een situatie met het K&G bedrijvenpark waar een benodigde afval-ophaal-identificatie niet aanwezig was waardoor we ook niet in staat waren het riet op te laten halen.

Tevens was er vanuit MST schroom om vol gas voor het project te gaan zolang er geen vergunning voor was. De risico's waren te groot en dit ook is meermaals aangegeven. Er was namelijk in veel gevallen een afvalnummer nodig om groene reststromen op te halen. Deze konden we niet krijgen zonder vergunning.

Potentieel

Wat betreft het potentieel zijn we gebonden aan de maximale verwerkingscapaciteit van minder dan 600m³ dat aanwezig mag zijn op de locatie. Zoals hierboven wordt beschreven is er echter voor gekozen om dat potentieel niet volledig te benutten in verband met het afwezig zijn van de benodigde vergunningen.

¹ <https://www.circulairondernemen.nl/doe-mee>

Wat betreft prijs is het op dit moment niet mogelijk te concurreren met de goedkoopste aanbieders, differentiatie zal moeten plaatsvinden op een andere component zoals lokaliteit.

Successen

Er is nu een stabiele vraag naar compost - wij promoten dit nog relatief weinig (wederom in verband met het uitblijven van de benodigde vergunning) maar worden toch regelmatig gevraagd of er compost beschikbaar is. Daarnaast zijn er nog knelpunten qua distributie (zie hieronder). Over het algemeen is er niet meer compost beschikbaar dan daadwerkelijk wordt verkocht.

Meerdere medewerkers van MijnStadstuin hebben de cursus composteren van Compostmeester Roeland Farjon met succes afgerond.

Tot nu toe is er wel het nodige gebeurd dat de potentie van het project onderschrijft.

- Continue levering Landschap Noord Holland (uit gebied de Bretten)
- Continue levering van Sportpark de Eendracht
- Incidentele leveringen door o.a. Doritha van K&G Park Management via een constructie door WieringenPrins

De uitgesproken intentie in 2018 van Jaron en Tom om met de stichting middelen te verwerven voor het compostproject om dit een nog succesvoller project te laten zijn, wordt nagekomen en is inmiddels in actie (zie www.regeneration.nu).

Wij zien er heil in om de opgedane kennis te vatten in een blauwdruk zodat ook andere partijen die willen bijdragen aan de circulaire economie kunnen profiteren van de successen en valkuilen die wij hebben ervaren. Omdat er veel geleerd is van het proces van het creëren en opzetten van een collectieve composthoop, en er, ons inziens, bijzonder veel kansen zijn om 'afval' op te waarderen tot hoogwaardige compost op andere locaties in Nederland is er nu het idee ontstaan om een blauwdruk te maken voor initiatieven die hun eigen collectieve composthoop willen gaan opzetten. Zodat zij niet in dezelfde kuilen hoeven te stappen als dat wij deden en kunnen leren van de door ons opgedane kennis. De vorm van deze blauwdruk staat nog niet vast, maar er kan gedacht worden aan een website, cursus, workshop, gids etc. Zeker is wel dat hiervoor additionele financiering geworven zal moeten worden. Er zijn al positieve gesprekken gevoerd met organisaties die ons hierin wellicht financieel willen ondersteunen zoals de Triodos Foundation.

Met vriendelijke groeten,
Namens de de directie van MijnStadstuin
Jaron Reisman, Tom van de Beek, Sem Roefs

Bijlagen:

- Bijlage 1: Factsheet collectief composteren op MijnStadstuin
- Bijlage 2: Brief Omgevingsdienst Noordzeekanaal Betreft: Melding buiten behandeling laten
- Bijlage 3: Logboek Collectief Composteren